

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Vacatione, Amissione, Et Extinctione Beneficiorvm ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

De iis, qui obtinere possunt pensionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74494](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74494)

viat gratiam in altera parte distincta & separata, in qua cessat defectus intentionis. Gonz. ad reg. 8. gl. 5. §. 9. n. 59. & 60. Hinc si vacante aliquo beneficio per obitum, Papa conferat illud Petro cum reservatione pensionis ad favorem Joannis, si collatio facta Petro sit nulla ex aliquo vitio obreptionis seu incapacitatis illius, & propterea Antonius imperet hoc beneficium vacans per obitum uti prius, quamvis in hac gratia collationis ei facta non fuerit reservata aliqua pensio, tenebitur tamen iste Antonius solvere dictam pensionem prius ad favorem Joannis reservatam, quia prima concessio continebat duas gratias; unam collationis, alteram pensionis: & quamvis altera gratia collationis deficiat, non tamen deficit gratia pensionis; præsertim cum quilibet, ut solet, diversas literas gratiæ suæ expedit, Cujus tamen doctrinam quod ad hoc reprobatur Garc. p. 1. c. 5. n. 513. quem vide, uti & dicenda à nobis infra, ubi, an pensionarius teneatur probare jus primò consentientis pensioni.

Quæstio 509. An, & qualiter pensio affecta aliquo vitio convalescat?

Respondeo primò: Pensionem ob non factam mentionem pensionis anterioris nullam & invalidam, lapsu diuturni temporis confirmari posse, si possessor per longum tempus in solutione utriusque pensionis perseveraverit, & hoc casu locum fore regulæ de pacificis possess. tradit Tond. qq. benef. p. 1. c. 6. n. 2. Secus tamen esse, seu pensiones nullo tractu temporis confirmari, seu validas reddi, si ab initio vitio aliquo reali, puta simonia, aut simili affecta fuerunt, tradit idem Tond. l. c. n. 3. citans Charond. l. 1. respons. 47. de cetero

2. Respondeo secundò: Validare pensionem invalidam, non dependet à facto partium, sed à potestate Papa. Parit. l. 6. q. 2. n. 80.

De iis, qui obtinere possunt pensionem.

Quæstio 510. An incapax beneficii sit quoque incapax obtinere pensionem?

Respondeo: Non convenire in hoc AA. nam primò id negat Lott. l. 1. q. 40. ubi postquam n. 114. proposuisset sententiam oppositam, nempe incapacem beneficii, super quo imponitur pensio, incapacem quoque esse pensionis super tali beneficio impostæ, v. g. regularem, quia incapax est beneficii secularis, incapacem quoque esse pensionis impostæ super beneficio seculari, citassetque pro ea sententia Abb. in c. exstirp. da. de prob. n. 7. Rotam in Nolan. pens. 10. Jan. 1610. subjungit tandem n. 120. suam sententiam his verbis: Dicendum tamen est pro capacitate pensionis, sive in actu translationis, sive in actu reservationis à principio solum clericatum sufficere, etiamsi persona clericus non sit capax beneficii, super cujus fructibus est impostæ pensio; quia dum pensio reservatur, creatur jus quoddam penitus distinctum & separatim à beneficio, unde valet quidem argumentatio affirmativè concepta: Ille est capax beneficii, ergo & pensionis, tanquam à majore ad minus, prout, & non aliter argumentatur Gamb. l. 6. n. 241. non tamen valet argumentatio negativè concepta: Ille non est capax beneficii, ergo nec pensionis: cum longe minus sit pensionem

obtinere, quam beneficium. Et licet pensio & beneficium in hoc æquiparentur, quod utrumque exigat statum clericalem in obtinente pensionem, tamen non licet argumentari ab uno ad aliud ultra id, in quo æquiparantur. Ita ille. Ad Abbatis aliorumque auctoritatem respondet nu. 123. loqui eos de pensione, quæ extrahitur de fructibus beneficii per Episcopum, ut deserviat pro titulo novi beneficii, juxta terminos c. exstirpanda, verum istiusmodi pensionem non esse habendam in numero earum pensionum, de quibus hic. Ad decisionem Rotæ in dicta Nolan. ait, nu. 124. eam loqui de milite Hierosolymitano, atque ita obedientiario, cui præter defectum clericatus oritur aliud impedimentum ex voto, cujus effectus est, eum æqualiter arcere à pensione & beneficio, & quocunque alio jure, unde efficiatur proprietarius, prout declarat Gamb. loc. cit. à n. 245. Nota tamen, quæ idem Lott. l. 1. q. 36. n. 19. visus in contrarium tradere, dum ait: Sanctissimos Pontifices, cum usum hunc introduxerunt (nimirum, ut non nisi clericis concederentur pensiones) hanc quoque habuisse mentem, ut non aliis personis velent pensiones illas reservari, quam quæ essent capaces tituli, super cujus fructibus reservarentur, ne quid in fraudem canonum videatur attentari. Eandem negativam, & quidem loquendo non tantum de incapacitate beneficii, cui pensio imponitur, sed & respectu alterius beneficii, tenent Tond. qq. benef. p. 3. c. 174. n. 18. Garc. p. 1. c. 5. à n. 138. innixi declarationi S. Congregat. Concil. super ejus c. 7. sess. 14. consenti, decretum hoc, quod loquitur de incapacitate beneficiorum, in qua sunt homicidæ, non extendi ad pensiones. De qua declaratione ait Garc. loc. cit. n. 138. quod, etsi difficultatem patiat ex dictis (intellige à se, à nu. 123. ubi sententiam oppositam firmat & sequi videtur) ei tamen standum propter auctoritatem S. Congregat. cujus declarationes sunt necessariæ, & habent vim legis. Item tenent eandem Gonz. ad reg. 8. gl. 5. §. 5. nu. 26. Navar. conf. 2. n. 15. de rescrip. nempe ut Gonz. privatum & inhabilitatum ad obtinenda beneficia, non esse inhabilitatum ad obtinendas pensiones; quod ipsum verum quidem esse, dum inhabilitatio procedit à sententia hominis, utpote quæ est strictissimi juris & rigorosa interpretationis, asserit Garc. n. 124. & cum eo Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 3. n. 6. dicentes, in hoc sensu procedere sententiam Suar. to. 5. de censu. d. 27. f. 1. n. 15. docentis, quod suspensio à beneficio non comprehendit pensiones, quia poena non est extendenda ultra proprietatem vocis sine cogente fundamento, & pensio non est beneficium propriè, neque est jus vel ratio, quæ cogat ad hanc extensionem legis. Hinc

2. Econtra affirmativam, nimirum inhabilitatum (saltem per constitutionem juris seu legem, etsi hinc poenalem & odiosam) ad beneficia, inhabilitatum quoque ad pensiones tenent. Castrop. loc. cit. item Nav. conf. 11. n. 2. de temp. ordm. Zerol. in p. 2. Ep. p. 2. v. irregularitas. §. 8. Sanch. de matrim. l. 7. d. 44. n. 9. citati à Garc. n. 121. Item Barbol. jur. Eccles. l. 3. c. 11. n. 44. citans in super Ciarlin. controv. forens. c. 10. à n. 5. Item Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 1. n. 18. ubi expressè: inhabilitatus ad beneficia generaliter per constitutionem non est capax pensionis, secus verò de inhabilitato per decretum seu sententiam hominis juxta opinionem

nionem Suarez. Quorum sententiam sic intelligendam credo, quod qui inhabilis ad omnia beneficia, sit quoque inhabilis ad omnes pensiones; & qui inhabilitatus ad certi generis beneficia, sit etiam inhabilis ad pensiones tali generi beneficiorum impositas. Jam verò in specie sit

Quaestio 511. An, & qualiter Laicus obtinere possit pensiones Ecclesiasticas?

1. **R**espondeo primò: Pensionis temporalis, id est concessa ob praestitum ministerium aliquod temporale capax est Laicus, & hæc ei concedi potest, & sæpe conceditur Garc. p. 1. c. 5. nu. 2. Castrop. de benef. d. 1. p. 1. §. 3. nu. 1. Tond. qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 2. cum communi pierique nihil hoc fundamento, quod ea pensio, quæ titulo seculari, & uti laico assignatur in stipendium, vel aliàs pro remuneratione laborum, sit quid merè profanum seu temporale, ut Garc. loc. cit. n. 25. si tamen auctoritas Papæ accesserit, non enim ab alio, quàm illo concedi potest, utpote cujus solius est, fructus beneficii à beneficio separare, & profanos efficere. Tond. & Castrop. l. cit.

2. Respondeo secundo: pensionem Ecclesiasticam, quæ loco beneficii (abique eo tamen, quod ea verè beneficium, seu in beneficium erecta sit) assignatur, ut commodius quis sustentari valeat, vel etiam ex causa resignationis, ne ex ea nimium detrimentum patiatur, etiam si spirituale aliquid dicitur, posse quoque à Papa ex plenitudine potestatis constitui laico, certum est. Garc. loc. cit. nu. 16. citans Nav. de orat. Miscell. 45. & in man. c. 25. n. 18. Rodriq. in sum. to. 2. c. 21. n. 12. Veg. Ledem. & c. Quintimo Azor. p. 2. l. 8. c. 7. q. 3. loquens expressè de hac pensione quam plures quidam spirituales volunt, vel saltem jus rei spirituali annexum, abique eo, quod absolutè istius potestatis, seu plenitudinis potestatis mentionem faciat, tradit Pontifices posse eam concedere laico. h. rationabilis causa subest, v. g. si laicus bene de Ecclesia meritis, & tali vita subidio egeat, item ad redimendam vexam iniquam, vel ad detenus malum avertendum, ad pacem componendam; quamvis addat factum Papam, si fructus donet laico ad totam ejus vitam, ut eos colligat, non suo, sed Ecclesie seu beneficii nomine. Sic quoque à pluribus Pontificibus certis militum collegiis ipsisque militibus in particulari, etsi in conjugio vivant, pensiones usque ad 150. vel 200. ducatos auri de Camera constitutas testatur idem Azor. Notat etiam Corrad. pr. benef. l. 1. c. 5. num. 198. quod, dum contingit Papam pensionem puro laico reservare, illud de more Datarie servetur, ut oratorem nunquam vocet laicum, sed sub nomine scholaris supplicationes desuper admittat, quæ quidem qualitas nedum in illis, qui scholas frequentant, verificetur, verum etiam in quibusvis aliis, quantumcunque provectis ætatis; nec tamen sic expressè aliud operetur, nisi ut ipse scholaris à clericis distinguatur. Ac proinde, si orator non est clericus, non debet se clericum, sed scholarem appellare.

3. Respondeo tertio: sed & harum pensionum de jure capaces esse laicos & infantes, tradit Card. de Luc. de pens. d. 10. n. 5. 10. Quod, ut inquit, pensio sit quia merè temporale super fructibus abique aliqua participatione juris spiritualis, vel administrationis Ecclesie. Idem tradit Lott. l. 1. q. 36. n. 102. nempe, quod, cum pensio sit quid merè tem-

porale, inspectis juris communis regulis, ejus capax est quævis persona quantumcunque profana. Item has pensiones de jure communi antiquo potuisse conferri laicis, teneri à Gig. de pens. q. 21. & Lott. l. 1. q. 36. n. 16. ait Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 1. n. 12. Docet etiam cit. n. 16. Lott. ex natura subjectæ materiæ, hoc est, pensionis, laicum esse pensionis capax, idque conformiter us, quæ dicta fuerunt ex eodem supra; nimirum etiam has pensiones in substantia nihil esse spirituales.

4. Respondeo quarto: de cetero hodie ex stylo & observantia sedis Apostolica non consueverunt hæ pensiones reservari aliis, quàm clericis: saltem primæ touluræ, ut eadem quod ad hoc capacitas exigatur, quæ exigatur pro obtinendo beneficio simplici. Barb. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 63. Corrad. pr. benef. l. 1. c. 5. n. 163. dicens nec Datariam in praxi admittere consuevisse reservationes pensionum, nisi pro clericis beneficiorum capacibus, ac propterea supra dictum stylium servari pro lege: ac subdens n. 168. & 169. idem esse in reservatione fructuum loco pensionis. Lott. loc. cit. n. 16. & nu. 102. ubi: quod pensio sit quid merè temporale, cujus inspecto jure communi capax sit quilibet persona profana, ex honestate tamen quadam & congruentia non consuevit assignari nisi clericis. Ventrigl. cit. nu. 12. citans Nav. cons. 11. num. 2. de temp. ordin. Sauch. de matrim. l. 7. d. 44. n. 9. Et utque adeo, ad conservandum hunc usum illibatum, Papam, dum intendit subvenire alicui laico valde egeno & miserabili, consuevisse reservare pensionem in caput clerici alicujus, cum facultate transferendi, tradit Lott. loc. cit. nu. 102. Quin insuper etiam ex constitutione Pii V. sub data 5. idus Octob. 1568. in Bullar. 73. in qua (dum videretur dictus ille stylus & usus nonnihil turbari, ut ait Lott. loc. cit. n. 17.) statuit, ut deinceps prætextu quorumcunque privilegiorum (quæ proflus abrogavit) laici, etiam extra conjugium in calibatu viventes, nullas pensiones novas obtinere valerent, invalida est omnino & nulla reservatio pensionis facta laico. Castrop. loc. cit. Lott. loc. cit. n. 17. de cujus constitutionis extensione & limitatione in sequentibus.

Quaestio 512. Qualiter ampliandum id ipsum, quod non nisi clericis constituitur pensio?

1. **R**espondeo ampliandum primò: Ut necesse sit clericatum adesse tempore reservationis pensionis, & nullatenus sufficeret, pensionarium statim post reservationem fieri clericum; cum ut dictum aliàs, qualitas certo tempore requisita in aliqua persona, si postea superveniat, nihil operetur. Lott. cit. q. 36. n. 20. Corrad. pr. benef. l. 1. c. 5. n. 165. Ventrigl. cit. n. 12. citans Gig. de pens. q. 22. nn. 8. & 16. Lamb. de jure p. 1. l. 2. q. 7. d. 7. contra Filuc. in append. posth. tr. 42. c. 3. q. 6. inquit: certum est, vitam & statum laicam esse omnino repugnantem pensioni clericali, & tamen eo non obstante, valide ea confertur, si, qui eam obtinet, clericatum vult suscipere, & postea suscipit; adeoque potius etiam ratione valide potest ab eo pensio impetrari, qui impedimentum vite clericalis habet, si illud paulo post est amitturus. Item contra eundem Filuc. docetur, loc. cit. q. 5. eum, qui certus est, facile se obtineaturum dispensationem impedimenti vite clericalis; quique, quam primum pensionem obtinuerit, curaturus

rus est, ut dictam dispensationem obtineat, tacito scilicet dicto impedimento, valide pensionem impetrare, citantem pro hoc Sylv. v. *excommunicat.* 4. n. 4. eò quòd sub tunc talis impedimenti vita clericalis non censetur rationabiliter gratiam facere subreptitiam; cum proximè accingendus habeatur pro accincto; & quòd parum distat, nihil distare videretur, Nisi forte, uti quandoque fieri solet, reservaretur à Papa pensio laico cum clausula: *quamprimum clericali charactere fuerit insignitus.* Ventrigl. *loc. cit.* n. 13. Paris. l. 6. q. 2. n. 142. quamvis & in hoc casu contrarium tanquam in praxi non semel discussum, & quotidie receptum tenendum esse dicat Corrad. *loc. cit.* n. 182. eò quòd huiusmodi clausula sit conditionalis, eaque referatur ad diem suscepti characteris clericalis, ac propterea ante existentiam & adventum illius diei pensio prædicta non possit dici reservata; cum gratia conditionalis nihil ponat in esse ante conditionis existentiam; unde in ea tempus conditionis inspicendum, non autem tempus Data. Neque oblitare adjectam dictionem *ex nunc*, utpote, quæ in actu conditionali non denotet inchoationem temporis; cum dicta clausula non operetur à tempore Data, sed attendatur tempus impletæ conditionis, non autem prolati sermonis; eò quòd licet ad sit illa dictio *ex nunc*, quæ videtur tempus præsens designare, ad sit tamen etiam illa dictio *ex tunc*, quæ extremitatem temporis & conditionem significet, de quibus vide ulterius eundem Corrad. Unde jam idem rectè concludit n. 192. pensionem reservatam laico cum dicta clausula: *ex nunc pro ut ex tunc* non posse exigì à pensionario, nisi postquam effectus fuerit clericus, & ex tunc tantum pensionem sumere vigorem, & non antea, quòd ad illius exactionem; & sic non posse exigì ipsius pensionis decursos terminos à die data literarum huiusmodi reservationis, usque ad diem, quo effectus est clericus, sed illos percipere titularem beneficii. Notat etiam circa hoc punctum requisiti clericatus tempore reservationis Corrad. *loc. cit.* nu. 172. juxta *decis. Rotæ in Abulens. pensionis*, id procedere in pensionibus ordinariis, quæ à principio reservantur in favorem certæ personæ: factis verò in iis, quæ reservantur quasi in abstracto pro persona nominanda (uti contingit in reservatione super fructibus Episcopatum Hispaniæ juripatronatus regio (subjectorum) ita ut necesse non sit ad esse clericatum tempore reservationis, sed sufficiat ad esse tempore nominationis, quo gratia effectuatur & perficitur (quem admodum sufficit, clericatum ad esse tempore præsentationis, & necesse non est, ad esse illum tempore nominationis, quæ quandoque præcedit præsentationem factam Superiori) non obstante, quòd literæ reservationis expediuntur sub data reservationis, & in iis appelleretur clericus juxta stylum. Quamvis contrarium sentiat Garc. apud eundem Corrad. *loc. cit.* dicens se nunquam potuisse sequi supra dictam Rotæ sententiam. Quin & id ipsum sibi displicere dicat Castrop. *loc. cit.* n. 3. eò quòd tempore Data reservationis persona nominanda debeat habere omnes qualitates requisitas ad pensionem; quia esto, quòd jus non habeat ad pensionem, quousque nominatio accedat, jus tamen non proveniat ex nominatione, sed ex reservatione, cum potestate nominandi; nominatio autem sit quedam conditio, quæ retrahitur ad tempus reservationis.

2. Ampliatur secundò, ut procedat, etiam si lai-

ci extra conjugium in calibatu vivant. Ventrigl. *loc. cit.* n. 14. Lott. *loc. cit.* n. 18. juxta expressa verba dictæ constitutionis Piane.

3. Ampliatur tertio, ut procedat, etiam si laicus quisquam per plures annos incessisset in habitu & tonsura clericali, ita ut communiter reputaretur clericus. Ventrigl. *loc. cit.* n. 16. Lott. *loc. cit.* n. 20. citans Rotam *decis.* 20. p. 3. l. 3. *divers. & decis.* 158. n. 2. p. 1. *recent.* contra Corrad. *loc. cit.* nu. 214. ubi expressè: Licet constituto de incapacitate pensionarii ob defectum clericatus annulletur pensionis reservatio, tamen si illa, aut illius translatio fiat in eum, qui communi reputatione in acceptatione huiusmodi pensionis reputabatur clericus, valebit quidem talis reservatio sive translatio, donec detegatur, eum non esse clericum, ex eo quòd clerico putativo, de cuius clericatu non constabat, nisi per communem reputationem, potest reservari pensio, quia sufficit communis reputatio &c.

Quæstio 513. An, & qualiter subveniri possit ei, qui existens laicus obtinuit pensionem?

Respondeo, eam esse Papæ non raro pietatem, ut oratori se falso clericum in precibus asserenti, cum sit laicus, ne in hoc quoque casu reservationis pensionis gratia careat effectu, prædictam gratiam revalidet; adeoque pro ea revalidanda preces eidem offerri consueverunt. Corrad. *pr. benef.* l. 1. c. 5. n. 200. harum precum formulam adjiciens. Porro in huiusmodi casu reservationis pensionis, vel etiam fructuum revalidatio petenda in specie ab ipso reservatario, facta mentione supradictæ nullitatis reservationis pensionis ob defectum clericatus tempore dictæ reservationis, nec aliàs prodesse poterit. Corrad. *loc. cit.* num. 201. id fuscè exemplificans. De cetero servari quoque in praxi, ut quandoque ob huiusmodi clericatus defectum tempore dictæ reservationis oratori succurratur per viam novæ reservationis, testatur Corrad. *loc. cit.* n. 211.

Quæstio 514. An clericus non incedens in habitu clericali & tonsura, sit incapax pensionis?

Respondeo negativè: Nam etsi eum inhabilem ad hoc tradidisset Sixtus V. in priore sua constitutione; postea tamen *constitut. sua* 31. hunc rigorem mitigavit, ut solum pensionarius obligatus sit in habitu & tonsura incedere, dum pensio excedit summam 60. ducatorum de Camera, & postquam pensionem exigere aut percipere cæperit, vel per ipsum steterit, quò minus percipiat. Castrop. *de benef.* d. 1. p. 11. §. 3. n. 3. Garc. p. 1. c. 5. n. 13.

Quæstio 515. An clericus conjugatus, vel etiam bigamus, aut aliàs habens clericatum inæquibilem capax sit pensionis?

1. **R**espondeo ad primum negativè: sic enim expressè disponitur in dicta *Constitut. Pii V.* ut clerici conjugati nullas pensiones aut fructus habere, neque ipsi etiam, qui conjugati non sunt, si ad primas, aut alias nuptias traherint, antiquas deinceps percipere nequeant; clerici verò & alii matrimonium cum unica & virgine contracturi, postquam illud contraxerint, nec antiquas retinere, nec novas assequi possunt. Et sic per dictam *constit.*

constituit, hodieum clericos conjugatos nequam capaces esse pensionum, tradunt Lott. l. 1. q. 36. nu. 18. (subdens quoque n. 19. quòd quòd ad hoc punctum de clericis conjugatis & bigamis per dictam constituit, non tam jus novum introductum, quàm jus antiquum declaratum) Ventrigl. loc. cit. n. 15. cum communi.

2. Respondeo ad secundum etiam negativè: Idem enim de bigamis (intellige, etiam actu constitutis extra matrimonium) disponitur in dicta constituit. quod de clericis actu conjugatis. Lott. Ventrigl. l. cit. Quin & fortius per bigamiam supervenientem clericus retruditur in statum laicalem, in quo priùs erat, distinctiùs sic sciencie concilio generali c. unic. de bigam. in 6. Lott. l. 1. q. 40. nu. 149. Unde clericus effectus bigamus reputatur omnino laicus, ut Rebuff. de pacif. possess. num. 323. Coraf. de benef. p. 3. c. 4. nu. 2. Garc. p. 7. c. 6. nu. 2. apud Lott. loc. cit. n. 15. ita ut, si in eum fieret translatio (multòque magis reservatio) pensionis, hæc sit omnino nulla, Lott. nu. 152. Neque enim sufficit, aliquem fuisse quandoque clericum cum clericatu exequibili, sed requiritur, ut talis sit tempore reservationis, vel etiam translationis pensionis. Lott. l. 1. q. 40. n. 147. Hiuc

3. Respondeo ad tertium: Neque etiam reservari posse pensionem in favorem clerici, habentis clericatum aliunde, quàm ex contracto matrimonio aut bigamia non exequibilem, puta ab initio; quia v. g. ordinatus est ab Episcopo non suo sine licentia proprii Episcopi, Lott. loc. cit. n. 21. Corrad. loc. cit. l. 1. c. 5. n. 215. Ventrigl. loc. cit. n. 17. citans Paris. l. 6. q. 4. n. 23. Nav. cons. 11. n. 5. de temp. ordin. & c. Atque reservatio tali facta nulla. Ventrigl. loc. cit. Barb. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 41. Quod tamen secus esse, si pensio data titulo merè temporali, ait Ventrigl. loc. cit. citans Squillan. de privileg. clericor. c. 5. nu. 12. Riccium collectan. p. 5. collectan. 1678. Notat circa hoc Corrad. loc. cit. nu. 216. consuevisse propterea Dataria Apostolicæ officiales in similibus pensionum reservationibus pro scholari ad majorem cautelam addere in ipsa supplicatione: postquam clericali charactere ritè insignitus fuerit: non ut per hoc excludatur invalida characteris susceptio, sed intelligatur, characterem debere esse susceptum bene & secundum ritum. De cetero, dum accessit ratificatio Episcopi proprii, talis evadit habilis ad obtinendam pensionem. Necessè autem est, ratificationem hanc fieri, antequam clerico sic male promoti ad clericatum, reservetur pensio, alioquin ipsa reservatio erit adhuc nulla; neque enim illa ratificatio retrotrahitur in præjudicium tertii, nimirum titularis. Corrad. loc. cit. n. 218. & 219.

Questio 516. An, & qualiter Papa cum clerico conjugato aut bigamo dispensare possit & soleat, præveniendò factum matrimonii aut bigamia, ita ut is dein contrahens matrimonium aut bigamiam, in ea existens citra ullam aliam dispensationem obtinere possit constitutam sibi, aut in se translata pensionem?

1. Respondeo primò: Tametsi Papa nullis adstrictus sit regulis, quòd minus cum clerico conjugato aut bigamo, etiam per hoc retrusis ad statum laicalem dispensare valeat, ut pensiones obtinere, & retinere in eo statu valeant: nihilominus pro sua modestia & prudentia nunquam solet super hoc dispensare cum tali clerico, præterquam

ex suppositione continuationis status Ecclesiasticitatis. Lott. l. 1. q. 40. n. 198. citans Sanch. de matrim. l. 7. d. 4. nu. 9. Gutt. qq. can. l. 2. c. 5. nu. 26. Nav. in man. c. 25. n. 119. prope finem. Pro quo ulterius declarando,

2. Respondeo secundò: cum bigamiz non sit annexa irregularitas jure naturæ, sed simplici jure positivo, ut D. Th. in 4. dist. 27. q. ult. de potestate Papæ dispensandi, in hoc dubitari nequit, non obstante textu c. non confidat. dist. 50. utpote loquente de Pontifice Papa inferiore, nempe de Episcopo, ut norant ibid. AA. & Majol. de irreg. l. 1. c. 33. n. 4. Lott. l. 1. q. 40. n. 154. & 155. Sed neque ad id opus est absoluta potestate seu plenitudine potestatis, sed faciet id Papa potestate ordinariâ, id est à lege sibi commissa. Lott. loc. cit. n. 156. citans Nav. in man. c. 27. nu. 197. Covar. in clem. si furiosus. §. 2. à n. 2. de homicid. ac præcipuè Caccialup. de pens. q. 19. à n. 50.

3. Respondeo tertio: Factâ hac dispensatione, clericatus (qui aliàs cessante dispositione juris positivi compatitur, si etiam cum bigamia, ut Jo. And. in c. super eo. de bigam. n. 12. apud Lott. n. 155. etiam quoad exercitium ex permisso Canonum antiquorum. c. quicumque penitens. dist. 50. Lott. n. 158.) remaneret, quòd ad effectum dispensatum cum tota sua activitate. Lott. n. 160. Quare sicut clericus per tonsuram ab initio segregatus à laicis est clericus quòd ad omnia, ita, si dispensetur præventivè contra effectus juris resultantis à matrimonio vel bigamia, ad certum finem, v. g. ad obtinendam vel retinendam pensionem, non dicatur dispensatus bigamus, nec tanquam bigamus censetur retrusis ad laicos; cum eo ipso, quòd Papa dispenseat cum clerico, ut possit aliquid facere, per quod aliàs incurreret impedimentum seu irregularitatem, censetur ab eo actu removere penam. Lott. à nu. 161. ad nu. 164. Neque dum dispensatio versatur circa habilitandam personam, distinctio jam admittitur interabilem naturaliter, seu de jure communi, & habilem ex dispensatione aliòve jure singulari; cum omnis habitas proveniat ab eodem fonte, nempe principe, qui potest lege suâ inducere habilitatem & inhabilitatem, sive condendo legem universalem, sive inducendo jus singulare. Lott. n. 167. Unde eam habens potestatem transferendi (idem est de constituendo) pensionem in clericum seu personam Ecclesiasticam, utique poterit eam constituere vel transferre in eum, qui talis est ex dispensatione, nempe in clericum jam conjugatum aut bigamum, operante id ipsum non simpliciter dispensatione, sed dispensatione præventivâ factâ nempe matrimonii aut bigamiz, & impedivâ omnium effectuum juris inde aliàs resultantium. Lott. n. 168. juncton. 170.

4. Respondeo quartò: Neque ex eo, quòd Papa hac ratione contra concilium generale hac dispensatione suâ præventivâ præservet & conservet talem, etiam post conjugium & bigamiam in statu ecclesiasticitatis, rectè præsumitur, quòd potius voluerit cum eo dispensare contra stylum Curia (est hoc minus sit; cum præciscendo à dicto stylo, laicus de jure communi capax sit pensionis) ut in statu laicalitatis, ad quem vi Canonum per conjugium detrusus est, percipere pensionem; cum dispensatio concessa ad unum finem non sit producenda ad alium, neque ad consequentiam, etiam ex majoritate rationis, præcipuè ubi consequentia non est omnino necessaria. Lott. à n. 171. ad 177.

5. Respon-

5. Respondeo quintò: Dum itaque Papa dirigit literas tali indultario tanquam clerico, jam hinc colligitur certa in eo scientia statùs illius personæ, contemplaturque jam factum matrimonii aut incursum bigamiæ tanquam aliquid contingens in persona clerici; neque tamen fingit aliquid super eo factò, sed realiter & cum effectu suspendit concilia generalia, totumque jus positivum, ne propter hujusmodi factum reddatur inhabilis ad capiendam aut retinendam pensionem; & sic dispensando non removet factum, sed juris effectum, à quo producitur defectus, qui solum obstat. *Lott. nu. 178. & 179.* Ac ita cessat quoque argumentatio, de qua paulò ante, quòd minus sit dispensare contra stylum Curie, quam contra Concilia generalia; cum enim clara est mens Papæ, cessant conjecturae. *Lott. n. 180.* Quamvis etiam verum non sit, quòd majus sit, hac ratione dispensare præventivè cum clerico bigamo, quam cum laico, ut is remanens in statu laicalitatis percipiat pensiones; licet enim hoc posterius possit Papa ex ampla sua potestate, habet tamen id perpetuam repugnantiam rationis perpenis à jure communi, qualis repugnantia perpetua non est in bigamia, eò quòd hæc ideo damnata per canones in clerico, quòd non possit esse viduitatis & continentie adhortator, qui conjugia ipse frequentavit, quæ ratio non concernit clericum tantum primæ tonsuræ, non progressum ad sacros ordines, ac propterea levissimum sit cum eo dispensare ad effectum obtinendi & retinendi pensiones. *Lott. n. 181.*

6. Respondeo denique, quamvis consueverit vel ex natura subjectæ materiæ hoc casu dispensatio concipi per hanc clausulam: *si contigerit &c.* hinc tamen non removetur vis hæc dispensationis præventivæ & præservativæ; nam ut gratia hæc dicatur pura & simplex, satis insinuat verbum *dispensamus*, quod est præsentis temporis; illa verò clausula: *si contigerit &c.* respicit casus futuros; atque ita semper dispensatio hæc prævenit factum, & in hac præventionem facti stat illa vis præservationis; & quamvis casus sint positi sub conditione, diesque incertus in executione adjectus reddat ipsam dispositionem conditionalem, tamen hoc minime verum sit, ubi conditio tunc inest, ut in hoc casu, in quo semper id supponitur ex natura subjectæ materiæ. *Lott. à n. 187. & 188.* quem vide hoc postremum pluribus declarantem.

Quæstio 517. An ergo etiam pensionis incapaces sint persona, carentes quidem caractere clericali, Ecclesiastica tamen, seu de foro Ecclesiastico, & Ecclesiasticâ immunitate gaudentes, quales sunt quidam regulares seu religiosi, & in specie Milites ordinis S. Joannis Hierosolymitani?

Respondeo negativè: hi enim, saltem latè sumpto hoc vocabulo appellatione clericorum veniunt (dubitari siquidem nequit, religiosos tales & neo devotos in sortem domini electos esse, ut ait *Lott. l. 1. q. 36. n. 22.*) comparanturque clericis propriè talibus, specialiter etiam ad effectum obtinendi pensiones Ecclesiasticas. *Corrad. pr. benef. l. 1. c. 5. n. 22. & Lott. loc. cit. n. 26.* dicens sic resolutum pro. Converso seu Donato religionis Hierosolymitana à Rota *decis. 392. p. 2. recent.* & fuscè hanc sententiam probari à Gamb. *de pot. leg. l. 6. à n. 44.* Quamvis personæ tales regulares eò ipso ca-

P. Leuven, Fori Benef. Tom. II.

paces non sint pensionum impositarum beneficiis secularibus. *Lott. loc. cit. num. 27.* de quo infra. sed neque dum istis Militibus reservatur pensio, requiritur mentio clericatus; nec in literis pensionis hujusmodi pro Milite Hierosolymitano Cancellariæ Apostolicæ Officiales curant de hac qualitate clericatus. Unde nec probandus clericatus per istiusmodi Militem, qui expeditis literis appellatus non est clericus, quamvis in supplicatione se clericum nominavit. *Corrad. loc. cit. n. 223.*

Quæstio 518. An igitur Novitius, qui non est clericus, capax sit pensionis?

Respondeo negativè. *Lott. l. 1. q. 40. à nu. 136.* sic resolutum dicens à Rota in *Terulens. pens. 13. Nov. 1596.* translationem pensionis factam in Novitium non clericum esse nullam, etiam si fuisset concessa facultas transferendi in personas Ecclesiasticas: quamvis enim Novitius gaudeat omnibus privilegiis professorum, & tanquam talis possit eligi & præsentari, id tamen intelligendum de pertinentibus ad religionem; secus verò de aliis aut secularibus aut indifferentibus, & propterea in eo cessante clericatu non potest dici persona Ecclesiastica; eò quòd sit quasi religiosus; cum Novitius respectu statùs personæ semper reputetur talis, qualis erat de tempore receptionis. *Lott. ibid. junctio uum. 137.*

Quæstio 519. An infans & puer sit capax obtinendi pensionem?

1. Respondeo primò: Infantem ex juris communis dispositione incapax esse pensionis. *Card. de Luc. de pens. d. 10. n. 5. Paris. l. 4. q. 9. n. 12.* sic tentum dicens à Rota in *Venetæ pens.* Necesse tamen tunc esse in reservatione exprimere infantilem ætatem juxta quod resolutum à Rot. in *Catanens. pens. 4. Maii. 1583.* Idem tradit *Tond. qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 3.* ubi: quòd licet infans sit incapax beneficii, non tamen est incapax pensionis; ideo provisio pensionis in favorem infantis sustinetur, quando Papæ fuit defectus infantilis ætatis expressus. Et illo casu non providetur illi de pensione tanquam clerico, sed tanquam laico, & apponitur in concessione illa clausula: *etsi nondum clericali characterè insignitus.*

2. Respondeo secundò: Infantem 7. annorum incapax esse pensionis, tenent *Less. l. 2. c. 34. nu. 203.* apud *Castrop. loc. paulo post citand.* (etsi is dicat, se credere sententiam oppositam mox subjungendam esse magis secundam mentem Trident.) *Gig. de pens. q. 13. n. 3. Zechus. de benef. & pens. c. 11. nu. 7. Riccius. in pr. fori Eccles. p. 4. decis. 186. Gratian. discip. for. to. 3. discip. 397. n. 17.* & plures alii citati à Barb. *juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 42.* qui etiam ait, huic sententiæ favere stylum Datarie, prout sibi constitit. Ratio horum AA. est, quòd septennium requiratur, & sufficiat ad clericatum, qui est conditio necessariè requisita ad pensionem; quòdque, dum Trident. *sess. 23. c. 6.* disposuit, ut nullus ante 14. annum ætatis obtinere possit beneficium, nomen beneficii extendendum non sit in dicta dispositione, utpote juris communis, quo aliàs sufficiebat septennium ad beneficium, correctiva, ad pensionem. Quinimò tradit *Lott. l. 1. q. 40. n. 146.* nullam ætatem ad obtinendam pensionem Ecclesiasticam præcisè requirit, sed solum ad clericatum suscipiendum requiri septennium: unde si Papa dispenseret

Y

spenset

spenfer cum infante, ut ante septennium, v. g. anno 4. atatis promoveri possit ad clericatum, jam eo ipso capax sit in ista atate obtinendi pensionem: quemadmodum etiam, ut ait Lott. n. 147. citans pro hoc Gig. q. 13. nu. 2. & Jo. Monach. in c. si annu. n. 2. de judic. in 6. aliã nullã ratione videtur incapax beneficii, quã quia non potest in ea atate tonsurari.

3. Econtra nihilominus tenent Barb. loc. cit. citans Garc. p. 1. c. 5. n. 129. Squillan. de privileg. cleric. c. 5. n. 13. Campanil. in divers. juris can. rub. rub. 7. c. 6. n. 5. Sanctarell. & c. Item Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 3. n. 4. citans in super Sanch. in decal. l. 2. c. 28. nu. 36. Sa. v. beneficium n. 30. Eandem atatem requiri pro pensione, quã pro beneficio, & sic neminem ante annum 14. capacem esse pensionis, eò quòd ex stylo Curia, ut ait Castrop. eadem qualitates requirantur pro pensione, quã pro obtinendo beneficio; quòdque, ut refert Garc. sic declaravit S. Congregat. Denique quòd, cum dicta dispositio Trid. sit conciliaris, & in favorem religionis, & in dignam rerum Ecclesiasticarum administrationem, extendenda sit, ut comprehendat quoque pensionem.

Questio 520. An illegitimus capax sit obtinendi pensionem Ecclesiasticam?

Respondeo: Clericus illegitimus citra omnem ulteriorem dispensationem obtinere potest pensionem, si illegitimus respectu præcisè pensionis obtinenda nulla eger dispensatione, ita, ut ait Lott. l. 1. q. 40. nu. 14. in hoc casu aliud nihil attendendum, quàm an talis illegitimus fuerit characterè clericici ritè insignitus, quia hoc posito, cessat omnis icripulus, etiam, quòd de defectu natalium non fuerit deinceps facta mentio in reservatione pensionis, vel in concessione facultatis eam transferendi, siquidem pensio, quã cum vita pensionarii extinguitur, sit & consideretur tanquam jus quoddam temporale diversum profus & separatum à substantia beneficii. Ita tenent Lott. loc. cit. à num. 139. citans quamplures Rotæ decis. quas etiam videre est apud Garc. p. 1. c. 5. nu. 118. Toud. qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 14. (quamvis addat, cessante stylo in contrarium, se sequi hanc Lotterii sententiam) Gonz. gl. 5. §. 5. à n. 24. Gamb. de pot. leg. l. 6. n. 284. Zerol. in pr. Ep. p. 1. v. ordo. q. 4. in fine. Majol. de irregul. l. 1. c. 10. num. 3. citati à Castrop. loc. cit. nu. 5. contra Garc. loc. cit. n. 119. (id quidem admittens de pensione, quã datur stipendi loco, negans tamen de pensione Ecclesiastica succedente loco beneficii) Castrop. loc. cit. & citatos ab iis Zech. de pens. & benef. c. 11. n. 7. Nav. cons. 11. n. 2. de temp. ordin. Less. de Just. l. 2. c. 34. n. 203. Sanch. de matrim. l. 7. d. 44. num. 9. & c. Fundant se hi AA. in stylo Dataria & Cancellaria, quo incapax beneficii habetur etiam incapax pensionis. unde ait Garc. loc. cit. n. 120. non obstante in contrarium sententiam Rotæ, quã transit in stylum, dum in contrarium est stylus Dataria & Cancellaria, utpote cui veluti magis propinquo Papæ cujusque Organo, magis sit standum. De hoc tamen stylo nihil meminit Lotterius in Curia Rom. versatissimus. Quòd si agatur de pensione jam obtenta ab illegitimo, vel etiam exposito, non egere illum dispensatione ad eam retinendam, sed citra illam posse tolerari exactionem pensionis, ipse propter auctoritatem vob. contrariam sententiam tenentium existimat Garc. p. 7. c. 2. n. 11.

Questio 521. An expositi (qui quodammodo ad illegitimos accedere videntur, intellige, in dubio, dum illorum pater ignoratur) capaces sint obtinendi pensionem?

Respondeo: Quidquid sit de eo, num citra dispensationem capaces sint beneficiorum, quòd ipsum affirmat Gratian. discep. for. c. 137. nu. 33. & c. 397. n. 68. apud Toud. loc. cit. n. 13. Item Felin. in c. cum deputati de judic. nu. 1. Bermond. de public. concub. v. qui etiam filios. nu. 90. Paleot. de nobis & spur. c. 63. Rodriq. qq. reg. to. 1. q. 13. a. 1. & q. 14. a. 3. Menoch. de arbit. l. 2. cas. 396. Salas. in 1. 2. tr. 8. d. unic. s. 2. nu. 246. & alii apud Garc. p. 7. c. 2. n. 7. eò quòd multi etiam legitimi exponantur, & sic, cum veritas nequeat constare, facienda sit interpretatio in meliorem partem, & in favorem proliis, argumento c. ex tenore, qui filii sint legitimi. Negant econtra Covar. in clem. si furiosus, p. 1. n. 9. Majol. de irregul. l. 1. c. 11. Ugol. de irregul. c. 44. §. 7. n. 1. Sayr. de cens. l. 6. c. 10. nu. 39. Rebell. de oblig. just. p. 2. l. 1. q. 2. n. 15. Vafq. in 1. 2. d. 66. n. 48. & plures alii apud Garc. loc. cit. nu. 8. quibus ipse accedit, 10. Item Toud. loc. cit. n. 16. Corrad. pr. dispensat. apost. l. 3. c. 2. num. 2. censentes eos ad clericatum egere dispensatione, & consequenter etiam, saltem hac ratione indirectè, ad beneficia, eò quòd tales expositi dubii, seu quorum pater ignoratur, ex stylo Dataria, ut Corrad. & Toud. in omnibus pro illegitimis habeantur, solèntque dispensationes pro illis sub ipsdem clausulis expediti, sub quibus pro illegitimis conceduntur, argumento petito à solitis; cum ut plurimum illi exponantur, qui ex furtivo congressu sunt procreati, & ut ait Garc. loc. cit. n. 10. ex preterito doceat, quòd quamvis aliqui legitimi exponantur, hi tamen sint paucissimi, & ex 100. expositis vix 10. esse legitimos, & ita expositi communiter reputentur ex copula illicita nati, & ab eo, quòd ferè semper fit, potius desumenda sit interpretatio, quàm ab eo, quòd aliquando, sed rarè fit, quamvis id melius sit & benignius. Atque ita, ut subjungit Garc. Episcopus cum eis nequeat ad ordines dispensare. Quidquid inquam sit de dicta eorum incapacitate ad beneficia & clericatum, postquam tamen clericali characterè insigniti sunt, non egerit dispensatione ad pensiones obtinendas; idque multò minus, quàm illegitimi, de quibus constat esse tales. Toud. loc. cit. n. 15. Sic quoque Garc. loc. cit. nu. 11. de his expositis tenet, posse eos retinere sine dispensatione pensionem jam ante obtentam.

Questio 522. An filius illegitimus (intellige, de cetero etiam dispensatus ad obtinendam pensionem) obtinere possit pensionem, quam habuit ejus pater, vel etiam pensionem in beneficio, quòd habet aut habuit ejus pater; vel etiam pensionem in alio beneficio, in quo aliàs ejus pater habuit pensionem?

Respondent ad primum affirmativè Barb. Juris Eccles. l. 3. c. 11. nu. 66. citans quamplurimos (in fine addens hinc S. Congregatione Conc. 9. Nov. 1619. censuisse, clericum reservatarium pensionis scutorum 200. super Ecclesia, quam ipse nunquam obtinuerat, posse transferre medietatem ad favorem filii sui illegitimi) Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 1. n. 25. citans plures, Lott. l. 1. q. 40. n. 195. Gonz. gl. 5. §. 5. n. 22. expressè inquit: Pater clericus habens

habens potestatem transferendi pensionem, quam possidet, potest eam transferre in filium suum clericum, etiam illegitimum, citansque pro hoc Gigm. de pens. q. 86, n. 5. Paris. de resig. l. 6. q. 4. nu. 21. In quorum sententiam inclinat Azor. p. 2. l. 8. c. 7. q. 7. sic Laym. in c. presentiam. de filiis presbyt. sub n. 3. ait colligitur, quod, si pater pensionem tantum in Ecclesia habuit, quam in alterum ei concessum sit transferre, quod eam filio cedere possit, quia pensio non est beneficium: quamvis mox subjungat, de hoc tamen merito dubitari potest, si pensio spiritalis sit, seu ex spiritali ministerio proveniens; juxta ea, quae habet Th. mor. l. 4. tr. 2. c. ult. n. 1. contra Mandol. in tr. de signat. grat. & just. tit. translation. Quatenus hic docet, non posse patrem pensionem suam transferre in filium suum illegitimum. Moventur dicti A. A. eo, quod licet Clemens VII. in constitut. sua. ad canonum. statuerit, ne filius (intellige etiam legitimus) presbyteri possit succedere in beneficio, quod pater obtinuit; nomine tamen beneficii non veniat pensio; cum odia & poenae sint restringenda. Neque etiam obstat Trident. sess. 25. c. 15. disponens, ne filius illegitimus habeat beneficium in Ecclesia, in qua pater ejus habuit beneficium; neque etiam pensionem super fructibus beneficii, quod habuit ejus Pater; cum per hoc necdum prohibeatur, ne filius ille habeat pensionem in beneficio, quod pater ejus nunquam habuit.

2. Respondeo ad secundum negativè: Id enim vetat expressè Trident. loc. cit. Tond. qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 19. Et sic procedit, quod ait Azor. loc. cit. patrem habentem pensionem in beneficio, quod ipse resignaverat, non posse eam transferre in filium illegitimum. Limitat tamen hoc ipsum Ven. trigl. loc. cit. ut filius illegitimus habere adhuc possit pensionem super fructibus beneficii, de quo provifus pater ejus, & quod is literis non expeditis, nec captâ possessione cessit alteri, pro quo citat Garc. p. 7. c. 3. n. 56. Campanil. in diversis juris rubr. rub. 11. c. 13. n. 63. qui sic decifum referant. Unde etiam à contrario constat, filium legitimum esse capace[m] pensionis constitutæ in beneficio, quod habet aut habuit ejus pater. Barb. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 65. citans Garc. p. 7. c. 3. n. 35. referentem, sic decifum esse. sic Paris. l. 6. q. 2. n. 110. tradit, posse patrem resignare beneficium suum in favorem Titii reservatâ pensione filio suo.

3. Respondeo ad tertium affirmativè: Siquidem Concilium loquitur tantum de pensionibus, quæ assignantur super fructibus beneficiorum, quæ habuerunt patres horum filiorum illegitimorum; adeoque hæc conciliaris dispositio extendi non debet ad casum assignationis pensionis super fructibus beneficiorum, quæ parens illius non obtinuit, sed super quibus solum habuit vel habet pensionem, eamque distinctam à pensione, quam modo obtinet ejus filius, Tond. loc. cit. nu. 20. citans Gratian. discip. for. c. 297. n. 2. id multis comprobantem. Limitat tamen idiptum Tond. n. 21. dum ait: id tamen cum moderamine intelligendum; sed quod, si pensio assignata fuisset in titulum beneficii, jam comprehenderetur in dispositione concilii loquente de beneficiis.

Quaestio 523. An illegitimus (idem est de alio aliunde inhabili, ut expressè Castrop. mox citandus) dispensatus ad beneficia, eo ipso censeatur dispensatus ad pensiones?

1. Respondeo primò: Quaestionem hanc non habere locum in sententia Lotterii, Tond. & aliorum paulò ante tenentium, ratione pensionis obtinendæ præcisè non requiri dispensationem in illegitimitate, similibusque quibusdam, etsi ea dispensatio requireretur ad ordines & beneficia obtinenda; nam si ad pensiones non egeat ista dispensatione, non poterat dispensatus formaliter ad beneficia dici virtualiter dispensatus ad pensiones, nisi fortè, quatenus dispensatus ad clericatum, dispensatus est ad obtinendum id, sine quo obtento nequibat obtinere pensionem. Hinc in sententia aliorum

2. Respondeo secundò: Non convenire in hoc puncto A. A. illius sententia. Nam primò Mandol. de arate minori q. 23. n. 2. Rebuff. in pr. tit. de dispens. ad plura. n. 65, & alii citati à Castrop. loc. cit. n. 10. (ad quos accedit Laym. in c. is qui. de filiis presbyt. §. sanè. ut supra. nu. 6.) tenent negativam; eò quod dispensatio sit stricti juris, adeoque non debeat ultra proprietatem verborum extendi & sic; cum non comprehendatur nomine beneficii pensio, non possit dispensatio ad illam comprehendi sub dispensatione ad beneficia & contra; quòdque in dispensatione non valeat argumentatio à majore ad minus, de pari & simili ad simile. Quamvis Rebuff. (cui in hoc consentit Azor. p. 2. l. 8. c. 7. q. 6.) limitet, ut non procedat in dispensatione concessa super uno determinato beneficio, hunc enim fore eò ipso dispensatum ad pensionem in illo constituendam, eò quod pensio sit pars beneficii, & sic, qui totum habere potest, possit habere & partem.

3. Secundò e contra, sentit Castrop. cit. p. 11. §. 3. n. 10. citans pro hoc Azor. p. 2. l. 8. c. 7. q. 6. & 8. Garc. p. 1. c. 5. n. 150. dispensatum absolute ad beneficia censeri quoque dispensatum ad pensiones; eò quod per talem dispensationem tollatur fundamentum inhabilitatis ad pensiones, nempe inhabilitas ad beneficia, in qua inhabilitate fundetur illa inhabilitas ad pensiones; dum secundum stylum Curia, ut inquit Castrop. inhabilis ad beneficia sit etiam inhabilis ad pensiones. Quodsi autem quis non absolute dispensatus esset ad beneficia, sed ad unum tantum determinatè beneficium; cum dispensatio finiatur accepto illo beneficio, non posse illum adhuc obtinere vi talis dispensationis pensionem, tradit Castrop. loc. cit. cum Garc. loc. cit. n. 153. Quinimò credit, si tale beneficium resignaret, non posse illum vi prioris dispensationis quam habuit ad illud obtinendum, pensionem in eo habere, eò quod, ut idem Castrop. ex Garc. loc. cit. n. 156. cum pensio non sit pars beneficii, sed jus quoddam separatum à beneficio, sub dispensatione obtinendi beneficii comprehendi nequeat potestas obtinendi in eo pensionem.

4. Ampliat hanc doctrinam Castrop. n. 11. ut is, qui dispensationem ad beneficia absolute obtinisset, dispensatus censeatur non solum ad pensiones, quas Episcopus imponere potest (ut censent Zechus de benef. & pens. c. 11. n. 9. Azor. loc. cit. q. 6. & 8. Quintanadv. Ecclesiast. l. 1. c. 6. n. 6. ab eodem citati) verum etiam ad quascunque pensiones; eò quod per dispensationem ad beneficia absolute, ablatum absolute sit impedimentum inhabilitatis ad pensionem, Nec obstat, quod Episcopus nequeat ex qualibet causa pensionem imponere, quòd minus dispensans ad beneficium non censeatur dispensare ad pensionem, quam ipse imponere nequit, cum hæc sit dispensatio indirecta & consequens ad dispensationem priorem, nempe ad beneficia.

Quaestio 524. An excommunicatus, irregularis & suspensus sit capax obtinendi pensionem?

1. **R**espondeo ad primum: Excommunicatus est incapax pensionis, & reservatio pensionis facta excommunicato non absoluto est nulla. Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 1. n. 18. Paris. l. 4. q. 3. n. 48. Castrop. loc. cit. n. 7. Garc. p. 1. c. 5. n. 130. citans Suar. to. 5. d. 13. §. 1. n. 9. Tolet. in sum. l. 1. c. 13. Gig. de pens. q. 14. Rebuffi in concord. vir. de excom. Sayr. de cens. l. 2. c. 5. n. 15. &c. uti id patet ex eo, quod, dum alicui reservatur à Papa pensio, regulariter apponi consueverat clausula: *reque absolventes* &c. qua pensionarius à quacunq; excommunicatione, suspensione & interdicto absolvitur, ad effectum dictae reservationis consequendum; quod necessarium non esset, si hæc censura non redderet incapacem, Castrop. loc. cit. Azor. p. 2. l. 8. c. 7. q. 2. Multo que minus reservari potest pensio illi, qui per annum inforiduit in excommunicatione. Paris. loc. cit. n. 54. Hinc jam excommunicatus talis non facit fructus suos, nec lucratur redditus pensionis pro tempore, quo fuit excommunicatus, sicut beneficiatus excommunicatus fructus beneficii tempore excommunicationis non lucratur. Garc. loc. cit. n. 131. citans Suar. ubi ante. & Rot. in Valent. pens. 31. Jan. 1600. Atque ita etiam titularis non tenetur solvere pensionem pro illo tempore, & si solveret ignoranter, potest eam repetere, & tenetur pensionarius ei restituere. Garc. ibid. n. 133.

2. Limitatur tamen responsio primo, ut non procedat in pensione reservata in stipendium pro servitio temporali uti laico. Garc. loc. cit. n. 134. citans Ledesm. in sum. de excomm. difficult. ult. contra Suar. loc. cit. Limitatur secundò, ut non procedat, dum excommunicatus est absolutus ad effectum consequendi pensionem per memoratam clausulam. Paris. loc. cit. n. 53. Ventrigl. loc. cit. n. 19. Quæ tamen clausula non extenditur ex mente Papæ ad excommunicatum inforidescentem per annum in excommunicatione. Paris. n. 57. Ventrigl. cit. n. 19. citans præter alios Theod. de Rub eis in singul. Rot. to. 2. p. 4. concl. 414. nu. 6. qui etiam n. 7. addat, talem clausulam non operari ex regula Cancellariæ ad favorem scienter excommunicati ultra 4. menses.

3. Respondeo ad secundum: quantum attinet ad sententiam communiorem, videtur irregularis quoque incapax esse pensionis obtinendæ. Ita absolute tenent Paris. l. 4. q. 3. n. 37. Ventrigl. loc. cit. nu. 20. Barb. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 46. citans Nav. conf. 63. n. 5. de simon. & conf. 44. n. 3. de homicid. qui testetur esse communem & de stylo Curie. Zerol. in pr. Ep. p. 2. v. irregularit. §. 9. & v. pensio. §. 6. Ugo. lin. de irregul. c. 65. §. 1. Sayr. de cens. l. 6. c. 2. n. 22. pro qua sententia citatur quoque à Castrop. loc. cit. n. 8. Molin. de just. tr. 3. d. 78. n. 2. Lessl. l. 2. c. 34. n. 203. & Rot. in Roman. pens. 17. Jun. 1603. Sed neque clausulam dictam: *reque absolventes* &c. valere in ordine ad absolvendum ab irregularitate, utpote à qua absolvi non videtur velle Papa, nisi id exprimat, tradit Paris. loc. cit. n. 41. Veruntamen, quia, ut testatur Garc. p. 1. c. 5. n. 136. Castrop. cit. n. 8. & apud illos Emman. Sa. v. homicida. n. 21. Suar. de cens. d. 44. f. 4. n. 39. S. Congregatio Concil. super c. 7. sess. 14. Trid. declaravit, homicidam voluntarium non esse incapacem pensionis, sive decretum illud Trid. loc. cit. quod loquitur de incapacitate beneficiorum, in qua sunt homicidæ, non extendi ad pensionem, tenent cum Suar. loc. cit. à fortiori id locum habere in alia quavis irregularitate, ac ea de causa sustineri

posse, reservationem factam irregulari, licet beneficiorum incapaci; eò quòd, ut Castrop. in iis, quæ à jure positivo dependent, iis declarationibus standum sit, sive ut Garc. n. 138. quòd licet declaratio illa patiatur difficultatem, standum tamen ei sit propter auctoritatem S. Congregationis, cujus declarationes sunt necessariæ, & vim legis habent. Quamvis & Castrop. independenter à dicta declaratione asserat *sub initium. n. 8.* si standum sententia probabiliori, quam tradiderat de irregularitate in principio; nimirum irregularem non esse ita incapacem beneficii, ut collatio ei facta sit irrita, à fortiore neque illum pensionis incapacem esse.

4. Medium ferè quid in hoc puncto tenet Filiuc. in append. posthu. tr. 42. q. 11. ubi: quòd irregularitas ex natura, seu per se spectata non facit collationem beneficii vel pensionis nullam, sed ad summum illicitam; ratione tamen subreptionis, quæ intervenit in gratia petenda, dum irregularitas tacetur, facit imperationem pensionis nullam, non ex oppositione immediata ipsius irregularitatis cum gratia facta, sed ex defectu consensûs conferentis. tunc verò suppressionem irregularitatis non censerit facere subreptionem, si irregularitas existimetur de facili dispensabilis, & mox dispensanda, & hinc gratiam non fore nullam, eò quòd censetur adesse consensûs reservantis. Verum cum his non videtur coherere, quod addit; hoc ipsum videtur definire Congregatio Concilii, declarans incapacitatem illam ad beneficia ratione homicidii non extendi ad pensiones; si enim definit per hoc Congregatio, irregularitatem non inducere incapacitatem ad beneficia, quomodo ea subicità, seu non expressâ causabit subreptionem, & sic nullitatem?

5. Atque ex his patet responsio ad quaestionem illam: num irregularis (idem est de alio inhabili) pensionem consecutus, obtentâ dein dispensatione & habilitatione, indigeat novâ collatione. Nam, si reservatio pensionis facta irregulari fuit invalida, obtentâ dispensatione, ut possint ei reservari pensiones, egebit novâ reservatione. Filiuc. in append. posthu. tr. 42. c. 3. q. 11. si verò reservatio prior non fuit invalida, subsecutâ dispensatione non egebit novâ reservatione, ut idem Filiuc. sed melius dicitur, tam dictam dispensationem, quam novam reservationem fore supervacaneam.

6. Respondeo ad tertium: suspensum à beneficio non secus ac excommunicatum incapacem esse pensionis, & factam ei reservationem esse nullam. Castrop. l. c. n. 7. pariformiter de hoc, ac de excommunicato loquens; adeò que & sub limitatione illa: nisi absolutus in literis reservationis per dictam clausulam: *absolventes re.* Ventrigl. l. c. n. 18. distinguens inter suspensum per decretum seu sententiam hominis, & suspensum per constitutionem, & de hoc id admittens, & de priore negans juxta opinionem Suar. de cens. to. 5. d. 27. f. 1. n. 15. de quo vide dicta hac in parte supra, de inhabilitato in genere ad beneficia.

Quaestio 525. An accusatus de crimine reservare possit sibi pensionem?

Respondeo de hoc satis dictum supra, ubi, quoniam possint resignare beneficia. Vide Corrad. in pr. benef. l. 5. c. 1. n. 8.

Quaestio 526. An, & qualiter heretici, eorumque filii ac nepotes, nec non suspecti tantum de heresi, incapaces sint pensionis obtinendæ?

Respon.

1. **R**espondeo ad primum: Hæreticos esse incapaces pensionis. Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 1. n. 21. citans Gig. de pens. q. 9. 1. n. 9. Ricciull. de jure personar. l. 6. c. 14. Felin. in c. ad audientiam. de rescrip. l. 2. in princip. Rot. in Conchens. pens. 2. 4. Octob. 1594.

2. Respondeo ad secundum: Idem extendi ad filios nepotes hæreticorum, Ventrigl. l. c. Barb. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 43. loquens expressè de pensionibus imposterum ab iis obtinendis. ac citans pro hoc Sanch. in decal. to. 1. l. 2. c. 28. n. 35. & 36. Farinac. de heres. q. 191. §. 2. n. 9. Sanctarell. Squill. & c. ac dicens, in materia hæresis pensionem accipiatè sumpto hoc vocabulo. Garc. p. 11. c. 10. n. 74. ubi etiam ex Lamb. de jurep. p. 1. l. 2. q. 9. a. 6. sub n. 7. & Gonz. gl. 15. n. 67. id intelligendum ait, de pensionibus jam prius ab istis filiis obtentis.

3. Respondeo ad tertium negativè: cum suspècti tantum de hæresi nequidem contrahant inhabilitatem ad beneficia vel officia Ecclesiastica. Ventrigl. l. c. n. 21. citans Ugolin. tr. de heresi. c. 28. n. 4. Sanch. in decalog. l. 2. c. 27. n. 29. Lott. l. 1. q. 43. à n. 31. & plures alii apud Farinac. loc. cit.

Questio 527. An, & qualiter pensio constitui nequeat exteris?

1. **R**espondeo ad primum: Dum ex privilegio aliquo exteri capaces non sunt beneficiorum in regno aliquo, videntur quoque incapaces in ibi habendi pensiones; cum eadè ratio militet in pensionibus, quæ in beneficiis, Barb. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 44. citans Covar. qq. pract. c. 36. n. 9. Baldell. th. mor. l. 5. d. 33. n. 22. ac præcipuè Salzedo, in leg. polit. l. 2. c. 16. per tot.

2. Respondeo ad secundum ex Lott. l. 1. q. 36. n. 90. ubi is ait; plerumque reservat Papa pensiones super beneficiis quarundam provinciarum, in quibus viget pragmatica, ne pensiones referrentur ad favorem exteriorum, tuncque pensionem reservat ad favorem & vitam alicujus curialis originarii illius provincie, ad commodum tamen alterius extranei, quem judicat bene meritum; neque enim juri repugnat, quòd jus pensionis sit penes unum, & sic salvetur pragmatica illa, commoditas autem sit penes alium, ut sic pensio habeat mensuram justitiæ ex qualitate personæ, cujus intuitu motus est Papa. neque tamen etiam moriente naturali illo evanescit gratia respectu personæ contemplata, quia hoc casu titularis se obligat solvere pensionem, dato etiam fidejussore, & scedulâ bancariâ, statis temporibus, quousque pensionarius vixerit. vide de hoc ulterius Lott. à n. 92. Item Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 10. n. 2. ubi is: solet Pontifex pensionem in beneficiis Hispanis Italo concedere, sed quia ipse Italus nomine proprio obtinere pensionem non potest, ob leges regias & pragmaticas sanctiones, quarit Hispanum, qui pensionem proprio nomine recipiat, & ei obligetur pensionem reddere. Et quidem difficultate non caret, hanc reservationem validam esse; quia est in fraudem & derogatione privilegii remuneratorii à sede Apostolica concessi regni Hispaniæ, ut nullus exterius neque pensionem, neque beneficii Ecclesiastici cum ibidem habere possit, cui privilegio videtur derogari, coacta Italo omni commoditate pensionis, tamen in capite Hispani imponatur, quia nomine tenus tantum imponitur, & fortè ob hanc causam Itali à beneficiario Hispano scedulam bancariam exigunt de solutione Romæ faciendâ; timent enim beneficiarii legibus regni & privilegio regali negaturum solutionem, quod ne contingat, supradicti

P. Leuren. Fori Benef. Tom. III.

etiam obligatione præcavent. Concesso itaque validam esse hanc reservationem, vel quia Papa dispensat supra dicto privilegio; vel quia privilegium est, ne exteri beneficium & pensionem jure & titulo proprio in regnis Hispaniæ obtineant, non autem, quòd non obtineant beneficii aut pensionis commoditatem & c.

Questio 528. An pensio imposita beneficio regulari reservari possit seculari?

Respondeo: Clericus secularis non est capax pensionis constitutæ in fructibus monasterii aut alterius beneficii regularis, ex quo non est capax illius beneficii, à qua capacitate beneficii obtinendi capacitate hanc pensionis metimur. ita Lott. l. 1. q. 40. n. 117. citans Gamb. de pot. leg. l. 6. n. 24. 1. ac præcipuè Rot. in Nolan. pens. 10. Jan. 1610. Quamvis dictam rationem responsionis rejiciat n. 130. juxta dicta à nobis supra ex eodem; dum non sequitur, non est capax beneficii, non est etiam capax pensionis super eo beneficio constitutæ.

Questio 329. An regularis seu religiosus capax sit pensionis constitutæ super beneficio seculari?

1. **R**espondeo: Illum illius capax non esse citra Papæ specialem circa hoc consensum & dispensationem. Corrad. in pr. benef. l. 1. c. 5. n. 224. Garc. p. 1. c. 5. n. 139. Castrop. cit. p. 11. §. 3. n. 9. citans Zerol. in pr. Episc. p. 1. v. beneficium. Sanch. l. 7. in decal. c. 29. n. 94. Zech. de benef. & pens. c. 11. n. 7. Mandol. de signat. grat. rit. de pens. Barb. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 43. Lott. l. 1. q. 40. n. 117. Idque etiam si admitteretur, regulares quandoque sine Papæ dispensatione capaces esse beneficii curati secularis; nam ex eo inferri adhuc non potest, eos similiter capaces pensionis in beneficio curato seculari constitutæ; quia de beneficio curato providentur ob necessitatem Ecclesiæ, ne fideles remediis ad salutem destituantur, quæ necessitas in reservatione pensionis non procedit. Castrop. l. c. ex Sanch. l. c. sic Lott. l. 1. q. 36. à n. 27. in specie de militibus S. Joannis Hierosolymitani tradit, quòd, quia regulares & religiosi sunt, incapaces sunt obtinere pensiones super fructibus beneficiorum secularium, seu quæ confueverunt secularibus provideri: idque sive sint fratres milites, sive sint fratres Capellani; cum tam hi, quam isti sint regulares, etsi distinguantur ratione ordinis, & alii dicantur constituti in ordine militari, alii in ordine clericali. An verò pari modo incapaces sint dictæ pensionis aliorum ordinum militarium milites, puta S. Jacobi, ex eo; quòd licet propriè regulares & religiosi non sint, cum tria vota substantialia religionis non emittant, sed vivant in conjugio, sint tamen regulares minus propriè & largè, ob quandam modum regularem vivendi, & quatenus participant in aliquibus, quæ ad statum veræ religionis pertinent, ut ait Lott. l. c. n. 32. 33. & 34. unde & dicantur personæ Ecclesiasticæ, & forum Ecclesiasticum sortiantur, ut idem Lott. n. 35. & 36. an, inquam, ii propter dictum statum suum saltem analogicè regularem pensiones constitutas in beneficiis secularibus obtinere nequeant, non definit *ibidem* Lott. sed l. 1. q. 40. à n. 203. de quo vide dicenda inferius, ubi, qualiter per matrimonium extinguatur pensio.

2. Sic in specie de religiosis societatis Jesu tradit Tond. qq. benef. p. 3. c. 196. nu. 22. quòd etiam post vota biennii tam beneficiorum secularium quam pensionum sunt incapaces non secus ac alii religiosi; cum per dicta vota non minus efficiantur religiosi,

Y 3

religiosi,

religiosi, quàm aliorum ordinum alumni per professionem. Contrarium tradit Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 3. n. 23. his ferè verbis: possunt retinere pensiones, imò & beneficia, quæ habebant ante ingressum Patres societatis Jesu: post emissã vota simplicia ante professionem, ut probat Novar. *Lucerna regular. v. Jesuita. n. 41. & 40.* Ratio est, ut idem Ventrigl. prosequitur, quòd licet per illa vota, quantum in iis est, maneant perpetuò obstricti societati, & dicantur verè religiosi, tamen quò ad ipsam societatem & Generalem non manent adeo ligati, ut non possint dimitti cum causa, etiam sine eorum culpa, merito, ut prædicta libertas societati concessa perpetuò servetur, provisum fuit, quòd eis liceat beneficia & bona retinere. hæc ille. Verùm de hoc melius statues, ubi legeris, quæ dicta sunt supra, ubi de retentione & obtentione beneficiorum sæcularium, & dicenda inferius, ubi de extinctione pensionis per ingressum in religionem. Porro si regularis dispensatus fuisse ad obtinendum beneficium sæculare, & postea illud resignaret cum reservatione pensionis, non indigere illum novã dispensatione ad obtinendam illam pensionem, eò quod pensio illa subrogetur loco beneficii, tradit idem Tond. l. c. n. 16. ex Corrad. in pr. dispens. Apost. l. 6. c. 1. n. 38. licet is dicat, officiales Romanæ Curie tenere, quòd exigatur nova ad hoc dispensatio.

3. Respondeo de cetero non esse novum, præsertim curialibus Romanæ Curie, Papam frequenter reservasse pensiones super fructibus beneficiorum sæcularium tam monacho, quàm cuivis regulari, ac etiam Equitibus Hierosolymitanis, expressã tamen eorum qualitate, ut sic appareat, ipsum Papam ex certa scientia dictam pensionem illis personis reservasse, ex eo, quòd sic Papa reservando censeatur dispensare, ita ut prædicta pensio in iis personis non subsistat in tantum, in quantum non fuerit qualitas illarum expressã, tradit Corrad. in pr. benef. l. 1. c. 5. n. 223. & 224. Et licet negari nequeat, quin Cancellaria Apostolica possit etiam desuper dare expressam dispensationem, si judicaret illam expedire, regulariter tamen, expresso statu regularitatis pensionarii, non requiritur expressa dispensatio pro validitate hujusmodi reservationis pensionis. Quòd quidem nedum procedit in regularibus militaribus, sed etiam in claustralibus, etiam super fructibus beneficiorum sæcularium. Corrad. l. c. n. 234. subiciens quoque formulam literarum juxta stylum Romanæ Curie, quibus regulari non militi reservetur talis pensio, pro ut & aliam formulam pro milite Hierosolymitano posuerat loc. cit. n. 229.

Quaestio 530. An religiosus citra dispensationem ex consensu sui Prælati seu Superioris obtinere valeat pensionem super beneficio regulari?

1. Respondeo primò: Quantum ut ex parte sua, capax est talis pensionis, quia capax est beneficii illius; quia tamen regularis Superior non habet potestatem beneficiis regularibus imponendi pensionem, juxta clem. unic. de suppl. negl. prælat. & Archid. in c. fin. de off. ordinar. in 6. hac de causã regularis obtinere nequit dictam pensionem, Castrop. cit. p. 11. §. 3. n. 9. citans Sanch. in decal. l. 7. c. 29. n. 95.

2. Respondeo secundò: potest nihilominus pensio improprie talis, hoc est, quæ non beneficio, sed ipsi beneficiario esset imposta concedi ab Abbate alicui ejus religioso; cum nihil verat, Abbatem beneficium regulare conferre religioso, obligando illum, ut alteri religioso vel monasterio det partem

fructuum, siquidem ille religiosus beneficiatus sub obedientia Abbatis manet, & ex ejus tacita voluntate fructus beneficii expendit, & cum Abbati placuerit, poterit à beneficio removeri. Castrop. loc. cit. citato Sanch. ubi ante n. 99. contra Less. l. 7. c. 4. n. 94. apud Tond. Castrop. cui probabile videtur, eo ipso, quòd religiosus constituatur Parochus, constitui administratorem ab Abbate independentem tam beneficii, quàm omnium fructuum illius, ac proinde nec improprie talem pensionem posse concedi alteri super fructibus illius beneficii.

Quaestio 531. An Episcopus capax sit pensionis citra dispensationem?

Respondeo negativè. Corrad. pr. benef. l. 5. c. 6. n. 37. hæc expressis: quòd ad Episcopum certum est, illum non esse capax pensionis, qui nec potest retinere sibi reservatam ante promotionem ad Episcopatum sine speciali dispensatione. citat pro hoc Rot. decis. 233. n. 1. p. 1. divers.

Quaestio 532. An habens impedimentum non tollibile, v. g. cæcus, mutus, vel legere nesciens recitandi officium B. Virginis, ad quod obligatur pensionarius, ut dicitur paulo post, sit capax obtinendæ pensionis clericalis?

Respondeo Filiuc. in append. posth. rr. 42. c. 3. q. 7. talem incapax esse, factã tamen ei reservationem pensionis talis esse nullam, nisi fiat ab eo, qui impedimentum scit, & in eo dispensare potest, vel obligationem illam recitandi officii in æquivalentem commutare, & hinc Episcopum posse taliter impeditis conferre pensiones, quia potest de rationabili causã obligationem illam in aliam mutare.

Quaestio 533. An sciens impedimentum vitæ clericalis, aut aliam incapacitatem in ordine ad obtinendam pensionem, nihilominus pensionem illi reservat, censeatur cum tali dispensare, si alias in illo impedimento dispensare potest, aut, si non potest, iam ipse quàm impetrans ab eo pensionem peccet?

1. Respondeo ad primum affirmativè, nullus enim censeatur velle facere actum nullum vel malum, juxta ea, quæ tradunt Paril. de confidentia. q. 75. & Alciatus de præsump. reg. 3. præsump. 1. & seq. adeòque, cum constituere seu reservare pensionem impedito seu incapaci absque voluntate tollendi impedimentum, sit actus malus & irrationabilis, non debet præsumi in eo, qui alias dispensando tale impedimentum tollere potest; & vel minime in Papa, pro quo omnia jura semper in bonum capiunt præsumptionem. Ita Filiuc. loc. cit. q. 8.

2. Respondeo ad secundum: Sciens conferens pensionem illius incapaci, cum quo & ipse dispensare nequit, & quem ab alio, aut nisi difficulter dispensandum novit, peccat graviter; cum conferre alicui aliquid, ad quòd legitime obtinendum & retinendum is impedimentum habet non tollibile, sit actus in re gravi valde repugnans rationi, Filiuc. loc. cit. q. 10. in fine. citans Covarr. in c. alma mater. p. 1. §. 7. nu. 1. Præmittit tamen ibidem Filiuc. non peccaturum talem reservantem pensionem, si sciat reservatarium facile aliunde dispensandum, & in istam spem citra omnem contemptum reservert pensionem. Unde & sequi videtur (quæ erat tertia pars quaestionis) nec peccare talem impetrantem istam pensionem à potente quidem illam reservare, non potente tamen in isto impedimento dispensare, dum ipse novit de facili impetraturum dispensationem.

fatorem aliunde, & vult eam procurare. Verumtamen non videtur, quomodo ista cohæreant cum illis, quæ idem Filiuc. habet *loc. cit. q. 5. §. 3.* ubi qui impetrat pensionem à sciente impedimentum pensionarii, validè quidem eam obtinet, licet uterque peccet, si conferens sit inferior Papæ, aut non possit in eo impedimento dispensare; nisi forte id intelligi velit de conferente & impetrante, dum scitur, nec aliunde, nisi forte ægrè dispensandum. Sed quomodo & tunc conferetur & impetrabitur dicta pensio validè? cum ne quidem validè conferatur, dum scitur reservatarius pensionis in capax aliunde impetraturus pensionem juxta dicta supra, ubi ad validam reservationem requisivimus clericatum actu eo tempore, quo fit reservatio.

De obligationibus pensionarij.

Quæstio 534. An, quando, & qualiter veniatur pensionarius justificare seu probare non excessum pensionis?

Respondeo ad primum & secundum primò juxta dicta supra, ubi de reductione pensionis, justificandam à pensionario, seu agente ad pensionem tam clausulam illam: *modo centum remaneant pro Rectore, & mille pro Episcopo*, (cujus varias ampliationes vide *ibidem*) quàm clausulam illam: *dummodo omnes simul pensiones non excedant tertiam partem, &c. vel medietatem fructuum, aut aliam talem partem, &c.* cum sit ejusdem nature, cujus est prædicta, & gratiam non minus reddat conditionatam, quàm illa, & quidem de tempore reservationis. *Ventrigl. loc. cit. n. 60.* citans *Gig. de pens. q. 85.* *Campanil. in var. juris rubric. rub. 11. c. 13. n. 88.* ac præcipuè *Theod. de Rubeis in singul. Rot. 10. 2. p. 4. conclus. 316. n. 1. & conclus. 324. n. 1.* Idque, etiam si hæc clausula in supplicatione non adsit, sed tantum in literis, quarum forma est attendenda ad effectum justificationis. *Ventrigl. ibid.* atque ita executorem in causa pensionis non posse procedere ad executionem, compellendo titulare ad solutionem ad favorem pensionarij, qui non est in quasi possessione exigendi, non justificatà eadem clausula per ipsum pensionarium, fuscè ostendit & probat *Ventrigl. ibid. n. 61.*

2. Respondeo secundò: Dum titularis agit petitorio, allegans, se non teneri ad pensionem, quia reservatio est nulla, pensionario incumbit onus probandi, quòd rot remaneant pro titulari; neque in hoc casu ejus quasi possessio eum liberat ab onere probandi, sed tantum operatur, ut pendente lite ei non possit solutio retardari; & hoc, si agatur cum eo, qui consensit reservationi pensionis, siue cum ejus successore, *Lott. l. 2. q. 38. à n. 72.* *Ventrigl. loc. cit. n. 59.* *Garc. p. 1. c. 5. n. 456. & 458.* citans plures *Rotæ* decision. quamvis id ipsum distinguat *n. 484.* ut procedat, dum sumus in casu nullitatis, si dicta conditio dummodo non subsistit; secus verò, ubi sumus in casu reductionis pensionis, in quo ait, onus probationis incumbere titulari prætendenti esse reducendam, eò quòd pensionarius habeat fundatam intentionem suam in reservatione pensionis, donec ex adverso ostendatur, non esse locum tantæ pensioni. Idque non solum procedere in petitorio, sed etiam iudicio executorio, in quo titularis cogi possit ad solutionem integræ pensionis, nisi probeat esse lo-

cum reductioni, ait *Garc. n. 485.* qualiter autem limitanda hæc ulterius, vide dicenda *quælibet. seq.*

3. Respondeo tertio: Dum tamen pensionarius agit possessorio, estque in quasi possessione exigendi, deobligatur à probatione & justificatione dictarum clausularum, & incumbit onus probandi titulari, quòd non remaneant tot; quasi enim possessio relevat ab onere probandi, etiam absque eo, quòd teneatur causam suæ possessionis justificare. *Lott. loc. cit. n. 73.* *Garc. p. 1. c. 5. n. 464.* *Ventrigl. loc. cit. n. 55. & 58.* Proceditque idipsum etiam in ordine ad consequendam pensionem, etiam contra successorem. *Ventrigl. cit. n. 55.* citans *Gig. q. 47. n. 10.*

4. Respondeo quarto: Ad deobligandum quoque pensionarium ab onere justificandi dictas clausulas, adhibetur confessio titularis super valore per ascensum sub narrativa præambulæ informationis & cum juramento, quo in casu, licet clausula illa dummodo operetur effectum conservandi justitiam gratiæ, nihilominus istius justificatio resultat ex hujusmodi confessione. Ita *Lott. loc. cit. n. 49.* & ex eo *Ventrigl. loc. cit. n. 57.* citantes *Rotam in Roman. pens. 15. Jan. 1627.*

5. Respondeo ad tertium primò juxta eadem dicta superius: Probationes dictarum clausularum, seu valoris pensionis debere esse plenas ac concludentes, ita ut ad effectum justificationis clausularum dictarum seu valoris non sufficiat vox publica & fama, etsi alias per eam sufficienter probeatur valor. *Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 1. n. 56.* *Garc. p. 1. c. 5. n. 473.* citans *Parif. l. 6. q. 2. n. 25.* *Zechum & plures Rotæ* decis. *Barb. de clausulis claus. 47. n. 2. & 3.* *Lott. l. 1. q. 38. n. 44. & l. 1. q. 43. à n. 1.* ubi: cum probatio incumbit pensionario, jam supponitur, agi de narrativa ipsius affirmativè concepta, & in qua fundata est Papæ intentio, propterea exigitur plena ac concludens probatio (Secus, ac dum agitur de narrativa, quæ ob id solum verificanda, quia est pars gratiæ, eò quòd ita fuerit narratum, quo casu sufficeret semiplena probatio, *Lott. ibid. n. 3.*) ac præcipuè, si agatur de pensione reservata adhuc pleno beneficio, quo casu fit punctualis fructuum narratio. Item, si agatur de justificatione clausulæ dummodo, adeo, ut tunc consensus titularis præstitus pensioni hanc necessitatem non excludat; cum & ille per dictam clausulam sit qualificatus. *Lott. cit. q. 43. n. 9.* Et licet cessante dicta clausula consensus ille titularis necessitatem hanc concludenter probandi valorem remittat, non extenditur tamen ille ad successorem primi consentientis, non quia & is non censetur etiam consensisse tacitè contrahendo, dum nimirum illud beneficium jam gravatum acceptat; sed quia cum illo consensu expresso primi illius titularis concurrat in eodem simultanea quadam confessio tanti valoris ex correspondivitate gratiæ contentæ sub eadem supplicatione, quæ confessio cessat in successore, & cui ideo non obstat propria confessio sui antecessoris. *Lott. ibidem n. 5. & 6.*

6. Respondeo ad tertium secundò: Probatio itaque hæc (nisi sit in confesso penes titularem) proferenda vel est ex scripturis authenticis eam concludentibus, ut cum agitur de pensione reservata super canonicatu vel præbenda in Collegiata, & exhibentur libri capitulares, in quibus singulatim notantur omnes distributiones & emolumenta, quæ repartiantur inter præbendatos singulos. *Lott. l. 1. q. 43. n. 8. & 9.* Aut per testes, qui etiam